

LÖYTÖRETKIEN EDELLYTYKSET JA SEURAUKSET

Maailma löytöretkien aikakaudella 1400–1700

Tekniset edellytykset ja uteliaisuus saivat eurooppalaiset lähtemään maailman valtamerille 1400-luvulla.

•

Eurooppalainen maailmanvalloitus alkoi, kun Kolumbus löysi Amerikan mantereen.

•

Löytöretkien aikakaudella eurooppalaiset etsivät uusia alueita ja taloudellista hyötyä etenkin Pohjois- ja Etelä-Amerikasta sekä Aasiasta.

•

Ensimmäisiä valloittajia olivat Espanja ja Portugali, jotka jakoivat Etelä-Amerikan keskenään.

•

1500-luvulla valloituskilpailuun liittyivät Englanti, Ranska ja Hollanti.

•

Uuden maailman löydyttyä kaupan painopiste siirtyi Välimereltä Atlantille.

•

Valtameristä tuli uusia kauppareittejä.

•

Muut maanosat palvelivat Eurooppaa, ja näin syntyi Eurooppa-keskeinen maailmantalous.

LÖYTÖRETKEILYN LÄHTÖKOHDAT

”1400-luvun ekspansiivinen Eurooppa oli köyhä ja sen demokratia kaukana tasa-arvosta. Sillä ei ollut varaa ja mahdollisuuksia todellisiin löytöretkiin. Se oli sotilaallisesti alakynnessä ja sen taloudellinen menestys, jopa ihmisten elanto, oli kiinni mausteista. Ensimmäiset valtameriuroot eivät etsineetkään uusia maita, vaan uusia reittejä vanhoille maille. He olivat käytännön miehiä, joita ajoi liikkeelle pyrkimys päästä kosketuksiin sellaisten tunnettujen alueiden kanssa, joilla oli kaupallista merkitystä ja joiden hallitsijoista olisi voinut saada poliittisia liittolaisia.”

Markku Henriksson, *Toinen aalto*, 1997.

Löytöretkissä oli aluksi kyse hyötyretkeilystä tutuille alueille. Miten se muuttui todelliseksi löytöretkeilyksi?

• **LÖYTÖRETKIEN AIKAKAUSI ALKOI 1400-LUVUN LOPULLA JA JATKUI AINA 1700-LUVULLE SAAKKA. MIKSI EUROOPPALAISTEN LÖYTÖRETKET JA PITKÄT VALTAMERIPURJEHDUKSET ALKOIVAT JUURI 1400-LUVULLA?**

Kokoa selittäviä tekijöitä seuraavien otsikoiden alle:

- Tekniset edellytykset
- Taloudelliset edellytykset
- Kulttuurilliset edellytykset

MITEN KARTTA POIKKEAA NYKYKARTOISTA?

Henricus Martelluksen piirtämä maailmankartta vuodelta 1489.

**Mistä tiedot tämän
ajan karttoihin
saatiin?**

- **Maanosien mittasuhteet ovat väärät.**
- **Afrikka ja Aasia ovat suhteettoman suuria – liian leveitä ja pitkiä.**
- **Rannikot vielä osin epätarkkoja ja väärin sijoitettuja.**
- **Afrikka liian pitkä ja tylppäkärkinen.**
- **Eurooppa liian pieni.**
- **Pohjois-Eurooppa vaikuttaa kovin vieraalta.**
- **Itämeren idea oikein, mutta mittasuhteet eivät vastaa todellisuutta.**

Martelluksen maailmankartta vuodelta 1489.

Orteliuksen maailmankartta vuodelta 1570.

Mitkä tekijät edistivät kartojen kehitystä?

MIKSI LÖYTÖRETKILLE LÄHDETTIIN?

- Perinteisesti on esitetty, että löytöretkeilijöitä motivoivat

K = Kuningas

K = Kulta

K = Kunnia

K = Kristinusko

Kolumbus saapuu Amerikkaan. Piirros vuodelta 1904.

TUNNETTUJA LÖYTÖRETKEILIJÖITÄ

- Portugalilainen Bartolomeu Dias (1450–1500)
- Genovalainen Christoforo Colombo (Kolumbus) (1451–1506)
- Firenzeläinen Amerigo Vespucci (1454–1512)
- Portugalilainen Fernão de Magalhães (1480–1521)
- **Portugalilainen Vasco da Gama (1469–1524)**
- **Englantilainen James Cook (1728–1779)**

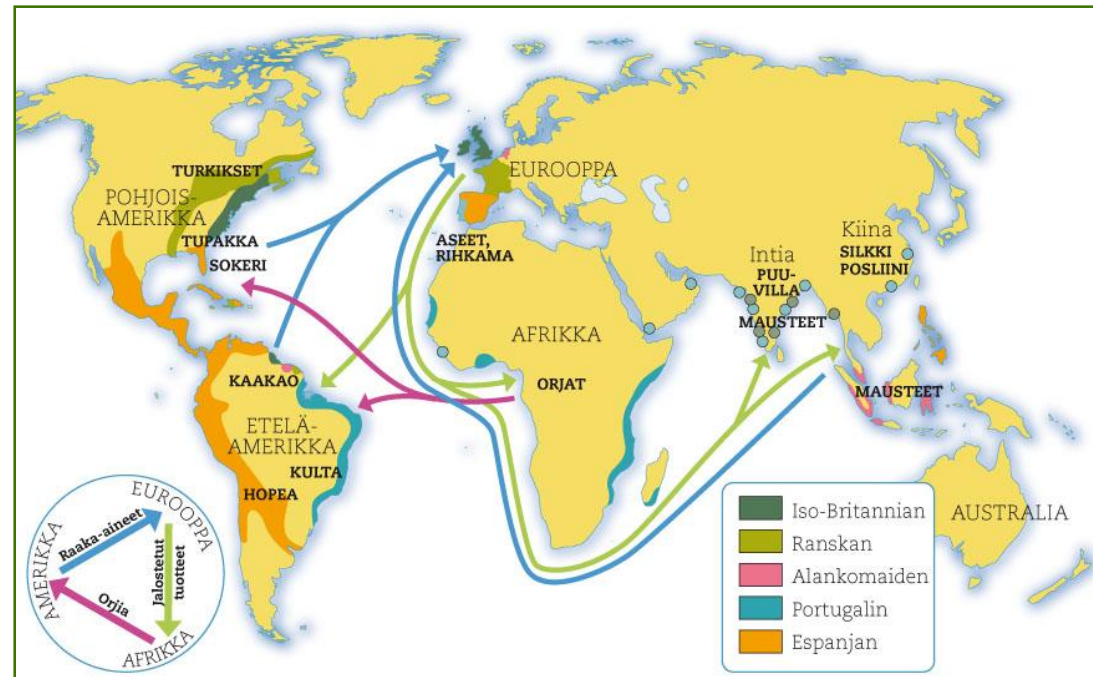
SIIRTOKUNNAT

- Siirtokunnat olivat aluksi pieniä, muureilla suojattuja rannikko- ja satamalinnoituksia.
- Niiden väestömäärä vaihteli muutamasta kymmenestä muutamaan sataan asukkaaseen.
- Siirtokuntien kautta tuotiin Eurooppaan jalometalleja, mausteita sekä muita eksoottisia tuotteita, kuten hedelmiä.
- Siirtokuntia perustivat kaikki uusia maita valloittaneet valtiot. Ne olivat valtion vahvuuden mitta.

Siirtokunnista tuotiin Eurooppaan mausteita ja hedelmiä.
Tunnistatko kuvassa näkyvät mausteet?

- Siirtokuntia perustettiin muun muassa Etelä- ja Pohjois-Amerikkaan, Afrikan rannikolle sekä Aasiassa etenkin Intian ja Kiinan alueille.

- **Siirtokuntien lisääntyessä ja laajentuessa niistä tuli myös sotilaallisia keskuksia.**
- **Siirtokuntien ja emämaan välinen laivaliikenne oli usein merirosvouksen kohteena.**
- **Kilpailu siirtokunnista johti välillä Euroopan valtiot verisiin siirtomaasotiin, joihin osallistuivat muun muassa Espanja, Englanti, Ranska, Hollanti sekä Portugali.**
- **Siirtomaasotia käytiin erityisesti 1600- ja 1700-luvuilla.**

**Kasinoistaan tunnettu
Makao palautui Portugalilta
Kiinalle vuonna 1999, yli 400
siirtomaavuoden jälkeen.**

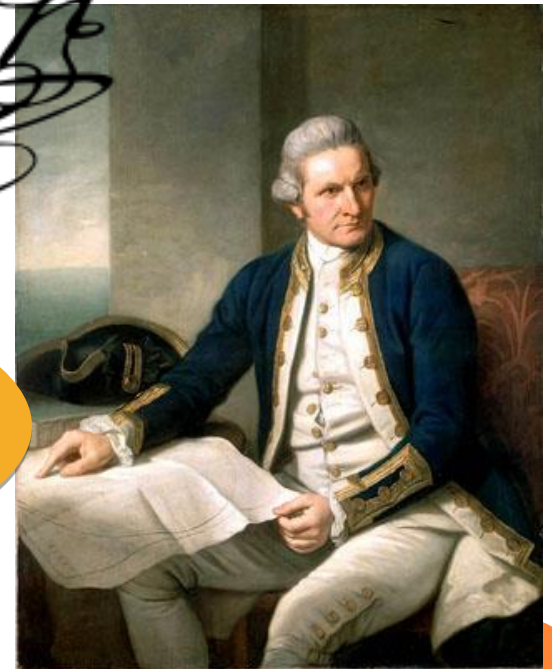
- **Löytöretkien aikakauden (1400–1700) viimeisiä löydettyjä alueita oli Australia, jonne James Cook purjehti vuonna 1770.**

James Cook

Keskustelkaa ryhmissä, miten löytöretkeilyn aikakausi näkyy entisten siirtomaiden

a) kulttuureissa

b) asemassa nykyisessä globaalissa maailmantaloudessa.

Kapteeni James Cookin omakätinen nimikirjoitus sekä muotokuva vuodelta 1775.

LÖYTÖRETKIEN SEURAUKSIA ETELÄ-AMERIKASSA

-

Eurooppa oli voittaja, löydetyt häviäjiä (asteekit, mayat, inkat ja monet muut kansat).

- **Löytöretkistä seuranneita kriisejä:**

- 1. Poliittinen kriisi – intiaaneja yhdistäneet hallitsijat surmattiin. Hallitsijoiden kuolema aiheutti sekasortoa ja lamaannusta.**

- 2. Sosiaalinen kriisi – intiaanien elinkeinot ja ruoanhankinta vaikeutuivat, kun he menettivät maansa eurooppalaisille. Yhteisöllinen huolenpito vanhuksista ja sairaista muuttui mahdottomaksi.**

- 3. Väestöllinen kriisi – taudit, eurooppalaisten väkivalta ja pakkotyö aiheuttivat suuren väestökadon.**

- 4. Identiteettikriisi – intiaanien arvot ja maailmankuva joutuivat eurooppalaisen kulttuurin puristukseen.**

Löytöretkeilijöille omistettu muistomerkki Lissabonissa.

Eurooppalaista hyötyretkeilyä

Viettiin katolinen uskonto

**Etelä-Amerikka
köyhtyy**

**Eurooppa
rikastuu**

Tuotiin jalometallit ja peruna,
joka oli Euroopan maanviljelylle
tärkeä, sillä vilja oli altis katovuosille.

**Miten tämä työnjako näkyy
perintönä nykyajan maailmassa?**